

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-42>

УДК 81'38/42

Юхненко Т.В., Романишин Н.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

КОНКОРДАНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕКСТОВИХ КОНЦЕПТІВ

Анотація. У статті представлено можливості технологій конкордансів як інструмента для вивчення концептуальної структури художнього тексту. Конкорданс розглянуто як спосіб опрацювання масиву корпусів текстів англійського художнього дискурсу XIX-XX століть. Матеріалом дослідження стали корпуси текстів творів Д.Х. Лоуренса та Дж. Голсуорсі. Об'єктом аналізу було обрано концептосферу ПРОСТІР в англійськомовному художньому дискурсі XIX-XX століть. Предметом аналізу – специфіка експліцитної вербалізації концептосфери ПРОСТІР в англійськомовному художньому дискурсі XIX-XX століть. Конкорданси укладені у вигляді словника сполучуваності, що дозволяє аналізувати різні контексти, виводити з них відтінки значення ключового слова, моделювати смислові поля слів-корелятивів в межах досліджуваних концептосфер.

Ключові слова: корпус, корпусна лінгвістика, конкорданс, художній дискурс, художній концепт.

Yukhnenko Tetiana, Romanyshyn Natalia

Lviv Polytechnic National University

CONCORDANCE AS A TOOL FOR STUDYING THE VALUE OF A WORD

Summary. The article presents the possibilities of concordance technologies as a tool for studying the conceptual structure of a literary text. Lexical knowledge or capabilities or tools for learning new vocabulary words have become increasingly important over the last four decades. But using concordance as a new tool for this purpose has still not received much attention. Concordance is seen as a kind of connectivity dictionary that allows you to analyze different contexts, derive shades of meaning from the word, simulate the semantic fields of correlated words in different languages. Concordance is the most powerful tool with a variety of search options. It can find words, phrases, tags, documents, text types or corpus structures and display the results in context as a concordance. Concordance can be sorted, filtered, recalculated and processed to produce the desired result. View options let you display additional information such as lemmas, tags, and other attributes, text types (metadata), or corpus structures. The main task of the concordance is to display all cases of use of the word registered in some texts. In this article, we consider concordance as one of the tools of educational and research activities. Concordance is considered as a way of processing an array of text corps of English-language artistic discourse of the XIX-XX centuries. The material of the study was the corpus of texts of the works of D.H. Lawrence ("Kangaroo", "The Trespasser", "The Fox", "The Ladybird", "Lady Chatterley's Lover", "England, My England", "Twilight in Italy", "The Rainbow") and John Galsworthy (The Apple Tree, "The Forsyte Saga"). The object of analysis was the conceptsphere of SPACE in English artistic discourse of the XIX-XX centuries. The subject of the analysis is the specificity of the explicit verbalization of the conceptsphere of SPACE in English artistic discourse of the XIX-XX centuries. Concordances are concluded in the form of a dictionary of compatibility, which allows to analyze various contexts, derive shades of the meaning of a keyword from them, and model semantic fields of correlated words within the studied conceptspheres.

Keywords: corpus, corpus linguistics, concordance, artistic discourse, artistic concept.

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика розглядає художній текст у різноманітних системах координат, переважно на перетині суміжних когнітивно- та антропоцентрично-орієнтованих дисциплін – когнітивної поетики, когнітивної стилістики, герменевтики, лінгвоконцептології, лінгво культурології, літературознавства, спрямованих на розкриття сутності ментальних та мовно-естетичних аспектів художньої семантики. Серед усього розмаїття поглядів на сутність основної смислової одиниці авторського художнього світу домінує положення про те, що смислотвірним елементом семантичної структури художнього тексту є текстовий/художній концепт, об'єктивований у вербальній тканині різноманітними лексичними формами, стилістичними засобами, символічно-асоціативними ресурсами мови. Художній концепт визначають як «багатовимірне утворення, що характеризується низкою ознак, серед яких домінують: етнокультурне забарвлення, динамічність, гнучкість, суб'єктивність [8, с. 41–52; 14, с. 314; 1, с. 5–10]. Сукупність художніх кон-

цептів та їх системний взаємозв'язок в межах художнього текст освіти становить концептуальну структуру художнього тексту, що відображає результати авторського художньо-образного опанування дійсності.

Розроблення методик концептуального аналізу становить одну із центральних ліній досліджень художньої семантики [5, с. 5–21; 2, с. 368; 3, с. 7–19; 6, с. 292; 7, с. 256; 9, с. 303; 10; 11, с. 364; 12, с. 113–122]. В основі методики концептуального аналізу, зазвичай, вихідним етапом визначають побудову номінативного поля концепту як мережі експліцитних мовних засобів – прямих номінацій концепту, похідних (переносних) номінацій концепту, контекстуальних синонімів, метафоричних найменувань, стійких порівнянь зі стрижневим словом, вільних словосполучень, що дають номінації тим чи іншим ознакам, які характеризують концепт, асоціативне поле (сукупність асоціатів), суб'єктивні словесні визначення [13, с. 314, 69–71] подібно до побудови лексико-семантичних полів [12, с. 33–38] як ієрархічної структури множинності лексичних одиниць,

об'єднаних загальним значенням або тематикою та спільною поняттєвою сферою.

Дослідження художніх концептів відбувається як на основі окремих художніх текстів, творчого доробку окремого автора, так і на великих текстуальних масивах, які охоплюють цілі художні напрямки та епохи. Постає завдання автоматизації дослідницьких процесів із застосуванням доступних програмних засобів обробки мовного матеріалу корпусів текстів.

Основним інструментом корпусних досліджень текстуальної семантики є програми-конкорданси аналізу тексту. За останні тридцять років спостерігається все більш швидкий прогрес у галузі технологій і, таким чином, програм конкордансів, наприклад, KWIC – для пошуку ключового слова у контексті, чи Ant.Conc.

Аналіз досліджень і публікацій. Використання конкордансів та корпусних технологій (праці А. Маккарті та Р. Картер, О'Кіфі) зазвичай пов'язується з лінгвістичі з вивчення семантики мовних одиниць на основі підрахунках частот слів, ключових слів, кластерному аналізі тощо, лексико-граматичних профілях. С.Ю. Толдова [20, р. 19–21] відзначає, що конкорданси використовуються для вирішення наступних лінгвістичних завдань:

- порівняння різних можливостей використання одного і того ж слова;
- аналіз ключових слів;
- аналіз частотності слів і словосполучень;
- пошук і дослідження фраз і ідіом;
- пошук перекладу, наприклад, термінології;
- створення списків слів (використовується при публікації).

В області прикладного мовознавства конкорданси мають особливе визнання лінгвістів завдяки новим можливостям ефективного вивчення мови і обробки лексичного матеріалу текстів різного роду. Останнім часом комп'ютерні конкорданси стали активно використовуватися при автоматизованому навчанні іноземних мов (або CALL – Computer Assisted Language Learning) [20]. Конструювання електронного конкордансу, що дозволяє не тільки продемонструвати можливості реалізації лексичного значення в художньому тексті, а й сприяє визначенню ролі лексичної одиниці в формуванні вербальної образності [4, с. 203–211].

Використання корпусних технологій та укладання конкордансів для проведення концептуального аналізу перебуває на стадії становлення [15, с. 128–136; 16, с. 55–59].

Метою пропонованої статті є розкриття методики використання технологій укладання корпусів художніх текстів та конкордансів для побудови номінативного поля визначених художніх концептів. Матеріалом дослідження стали корпуси текстів творів Д.Х. Лоуренса (для аналізу беремо такі твори «Кенгуру» / *Kangaroo*, «Порушник» / *The Trespasser*, «Фокс» / *The Fox*, «Божжа королева» / *The Ladybird*, «Коханець леді Чаттерлей» / *Lady Chatterley's Lover*, «Англія, Моя Англія» / *England, My England*, «Сутінки Італії» / *Twilight in Italy*, «Веселка» / *The Rainbow*) та Дж. Голсуорсі (твори «Яблуно» / *The Apple Tree*, «Сага про Форсайтів» / *The Forsyte Saga*). Об'єктом аналізу було обрано

концептосферу ПРОСТІР в англійськомовному художньому дискурсі ХІХ-ХХ століть. Предметом аналізу – специфіка експліцитної вербалізації концептосфери ПРОСТІР в англійськомовному художньому дискурсі ХІХ-ХХ століть.

Виклад основного матеріалу. Головним завданням конкордансу є відображення всіх зареєстрованих в деяких текстах випадків вживання слова. На відміну від словника, який ставить на чільне місце словникову статтю, конкорданс наводить приклади – праві і ліві контексти слова. У даній статті ми розглядаємо конкорданс як один з інструментів навчальної та дослідницької діяльності.

Можливості конкордансу в порівнянні з текстовим редактором значно ширші. Конкорданс аналізує не один, а відразу кілька текстів чи корпус електронних текстів і надає інформацію про контекст використання мовних одиниць. Крім того, конкорданс може використовувати більш складні, порівняно з текстовим редактором, форми запиту шуканих одиниць (наприклад, виключати з пошуку певні слова), виводити на екран інформацію про частотності вживання мовних одиниць і їх сполучуваності в даному корпусі текстів; надавати можливість звернення до конкретного тексту, в якому був знайдений приклад; пропонувати різні варіанти виведення інформації (у вигляді закінчених пропозицій або з пропуском шуканої лексичної одиниці) і інші [2].

Як зазначалося раніше, конкорданс відображає всі випадки вживання слова в тому чи іншому творі, корпусах текстів. Таким чином, здійснюємо пошук за ключовими словами та визначаємо частоту їх вживання (див. таблиці 1, 2 та рис. 1, 2, 3, 4).

Механізм словника-конкордансу є досить простим. Словниковим входом служить словоформа. Вона розміщується в центрі рядка і відокремляється від тексту прикладу пробілами зліва (тобто, тут є можливе використання і інших способів виділення)» [6, с. 74]. В таблицях здійснюємо пошук за ключовими словами «*nature*», «*world*», «*river*», «*sea*», «*valley*», «*meadow*», «*earth*», «*rocks*», «*stone*», «*mountains*», «*animal*», «*flower*», «*city*», «*town*» та «*village*».

За результатами аналізу всіх зареєстрованих в конкордансі слововживань пошукового ключових слів корпусу творів Д.Х. Лоуренса встановлено, що ці слова вживаються в певних значеннях (див. таблицю 1), мають різну сполучуваність з іншими частинами мови, найчастіше це прикметники, які посилюють значення іменника у вигляді епітета чи порівняння, прикметники та дієслова. Наприклад:

– прикметник: *nature* – *female, unfinished, tolerant, pacific, full, human, eternal*; *rocks* – *shining, grey, clear-grey, heathy, sheer* тощо; *village* – *mere, stout, Italian, big, stony, border* тощо; *meadow* – *vivid green, marshy, soft flowery, lacquered, rough winter-ragged, home, shed*; *earth* – *plain, squat-seeming, very, Australian, mechanical, pre-human, rock-ribbed, great, collapsed, muddy, hard* та інші;

– прийменники: *in, on, under, over, within, near, upon, up, into, by, with, from, across* тощо;

– дієслова: *to struggle as an animal, sink into the earth, take up her to town, to walk by the river, to go to the river, live in a soft flowery meadow, to rise from the brown stone into life, seat on a stone, step off her*

Таблиця 1

Конкорданс для ключових слів у корпусі творів Д.Х. Лоуренса

«River»	533 :	with all the traffic on the	river . Or Bavaria with gentian and yellow globe
	572 :	along as easily as a full	river , to all appearances. That's where it was.
	575 :	where it was. Like a full	river of life, made up of drops of water all alike.
	501 :	The horse walked by the	river . 'You want to sit straddle-leg,' he said to
	1467 :	she replied. 'It was near a	river .' This did not convey much to him. All was as
«Nature»	631 :	and a genuinely tolerant	nature -- both of which the Australians seem to have
	681 :	swell is part of its pacific	nature . Harriet, of course, was enraptured, and
	1024 :	the whole field of her	nature . He would trust her to go her own way, only
	1101 :	it was really more his	nature . Now he found himself soused again in the old
	1168 :	any man. It wasn't in his	nature . He talked pleasantly and familiarly --
	2127 :	that troubled him. And his	nature was secretive, maybe treacherous.
«World»	259 :	after him to survey the	world , and she began: 'Isn't it lovely up here! Do
	364 :	we might have known the	world all different, quite different. But it is
	512 :	the magic of the old	world that she had never seen, the old culture, the
	582 :	is all the difference in the	world between feeling BETTER than your fellow man,
	57 :	farm-life, to the spoken	world beyond. They were aware of the lips and the mind
	57 :	the lips and the mind of the	world speaking and giving utterance, they heard the
«Sea»	340 :	Perth and Fremantle on the	sea -shore, and the tiny sparkling of a farther-off
	624 :	seven thousand miles of	sea , that kept Australia from Anarchy-- Australia --
	677 :	like a bit of Margate with	sea -side shops and restaurants, till you come out
	679 :	yellow sand: the wide fierce	sea , that makes all the built-over land dwindle into
	684 :	food and ate it by the	sea .
«Meadow»	6347 :	We live in a soft flowery	meadow between two jungles, a lion in one and a tiger
	12502 :	lines on the lacquered	meadow , long, straight lines that reared at last in
	2332 :	on the clothes line in the	meadow . The great boat-shaped wagons came up from
	2532 :	seven. The circus was in a	meadow near the river -- a great red-and-white
	10692 :	its chicory flower, its	meadow saffron. The sky was blue and sweet, the
	17027 :	upon the vivid green, marshy	meadow . She turned under the shelter of the common,
«Town»	164 :	could not criticize him.	Town -bred, everything seemed to her splendid, and the
	194 :	she must have a tiny flat in	town , and the young couple must transfer themselves
	195 :	the country to the city. In	town Egbert had plenty of friends, of the same
	642 :	to our taking her up to	town and putting her under the best care?' 'Oh,
	648 :	we will take her up to	town tomorrow.
«Village»	496 :	rode four miles to the	village for the doctor. He could not help feeling that
	933 :	bushy hillock just outside a	village . But occasionally, it was difficult to say
	1080 :	is a haven of refuge. From	village to village the miners travel, for a change of
	1080 :	of refuge. From village to	village the miners travel, for a change of cinema, of
	2312 :	little sidings of the tiny	village station was as pleasant a place as you could
	2557 :	were drawing near to the	village when they saw a dark figure ahead.
«Valley»	3162 :	went outside, and saw the	valley all white and ghastly below me, the trees
	3165 :	black. I felt I was in a	valley of the dead. And I sensed I was a prisoner, for
	3168 :	into the white-and-black	valley that was utterly motionless and beyond life, a
	3170 :	fell off the shrubs, the	valley was as abstracted as a grove of death.
«Earth»	32 :	that crouched near the	earth amid flowers, blossoming in the bit of shaggy
	43 :	blazed down upon the	earth , there was a vividness of flamy vegetation, of
	129 :	windows, sunk into the	earth . Dark, like a lair where strong beasts had
	155 :	the garden, he held up the	earth with a couple of long narrow planks that soon
	644 :	know I would do anything on	earth for her.' 'I know you would, Winnie darling.
«Rocks»	170 :	snowy ice-bubbles, under the	rocks and the high, wolf-like pine-trees, between
	285 :	red. They paint the	rocks at the corners of the tracks, among the
	287 :	may be. And the red on the	rocks , the dabs of red paint, are of just the same
	289 :	paint, and the signs on the	rocks are sensational, like blood. I remember the
	624 :	see, right in the sky, grey	rocks shining transcendent in the pure empyrean.

«Stone»	405 :	The church must be within a	stone's throw. Yet I could not find it. I went
	474 :	of earth, she was a living	stone of the terrace, sun-bleached. She took no
	476 :	solid wall, like a	stone rolled down and stayed in a crevice. Her head
	499 :	Her face was like a sun-worn	stone . 'You are spinning,' I said to her.
«Village»	387 :	was the chief church of the	village . But the Church of San Tommaso perched over
	389 :	San Tommaso perched over the	village . Coming down the cobbled, submerged street,
	396 :	I was submerged in the	village , on the uneven, cobbled street, between old
	405 :	by the lake. And the	village itself had only a few hundreds of inhabitants.
	415 :	tiny chaotic backways of the	village was like venturing through the labyrinth made
420 :	tiny, deep passages of the	village . I could not find my way.	
«Mountains»	112 :	they sing strangely in the	mountain fields, they love make-belief and mummery,
	233 :	Christ as supreme Lord. The	mountain peasant seems grounded upon fear, the fear of
	324 :	and the white gleam on the	mountain -tops was a glisten of supreme, cynical
	332 :	of pure whiteness of the	mountain top, the hollow whiteness between the peaks,
	336 :	Further down, every	mountain peasant lifted his hat.
«City»	195 :	time from the country to the	city . In town Egbert had plenty of friends, of the
	1063 :	long hours, till at last the	city looms beyond the fat gas-works, the narrow
	1065 :	crimson and cream-coloured	city cars, but still perky, jaunty, somewhat
	2971 :	meet me in some town, some	city , for I shall be so frightened to be alone in
	4785 :	of you, neither, in Butte	City and elsewhere?' He was watching her with his
«Animal»	1423 :	with face averted, as an	animal lies when it is defeated and at the mercy of
	1429 :	started to struggle as an	animal might, but the girls threw themselves upon him
	1768 :	upon the horses, the hot	animal life. Feeling it wrong, she entered the stable,
	1833 :	of him, out there in the	animal grossness of the back.
«Flower»	137 :	strangest scream from the	flower -bed under the low window of the living room:
	139 :	a long brown snake on the	flower -bed, and in its flat mouth the one hind leg of a
	248 :	no trace. He was like a	flower in the garden, trembling in the wind of life,
	273 :	that other tall, handsome	flower of a father of theirs, he was full grown
	275 :	considering him in the	flower of his days.

stone, turn into *stone*, wander through the *village*, dashed through the *village*, hold up the *earth*, touch the *earth*, blaze down upon the *earth* mount.

Під час пошуку за ключовими словами у конкордансі, спостерігаємо частотність метафоричних способів актуалізації концепту, наприклад: *as easily as a full river*, *like a full river of life*, *to be like a flower in the garden*, *to be like a sun-stone*, *to thy peace be as a river*, *peace like a river*, *like the fag-end of the village*, *to be where heaven and*

earth are divided, *to struggle as an animal*, *to rise from the brown stone into life*, *to be between heaven and earth*, *a heavy sky lies on the earth*, *heart heavy as the sodden earth* та інші, що відображають антропоморфне сприйняття явищ природи та просторових понять.

На основі отриманих даних, проведено кількісно-частотний аналіз ключових слів просторового концепту NATURE для творів Д.Х. Лоуренса (див. рис. 1, рис. 2).

Рис. 1. Кількісний аналіз ключових слів корпусу творів Д.Х. Лоуренса

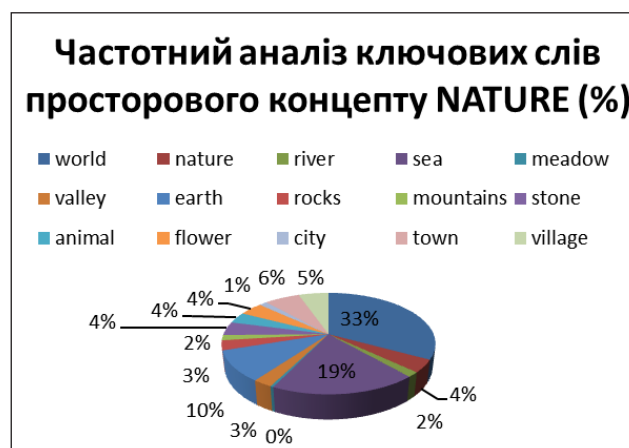

Рис. 2. Частотний аналіз ключових слів корпусу творів Д.Х. Лоуренса

Таблиця 2

Конкорданс для ключових слів у корпусі творів Дж. Голсуорсі

«River»	1246 :	of a representation of the	river Thames in a dealer's window. He thought them
	1864 :	James: "I stayed on the	river on my way home, Uncle James, and saw a
	2545 :	be seen the line of the	river . The sky was so blue, and the sun so bright,
	5755 :	passed also through the	river of years which washes out the fire; he had
	8021 :	the bridges of the shining	river , bearing the upper-middle class in thousands
«Nature»	78 :	one had of the soul in	nature , glimpses of its remote and brooding spirit.
	335 :	some other pretty sight in	Nature -till, with a funny little shiver, she had
	884 :	the rocks. And the voice of	Nature said: "This is a new world for you!" As when
	1495 :	of the more vulgar heart of	Nature . Swithin had indeed an impatience of
	2331 :	great class -- of human	nature itself -- when he reflected, with a sense of
«World»	262 :	Looks to me for all the	world like an 'alf-tame leopard." And every now and
	519 :	and blood. It was her	world , this family, and she knew no other, had never
	1302 :	years, for nothing in the	world was so terrible as a scene. They met and
	1611 :	of the feeling that the	world was the most ungrateful place anybody could
	1962 :	frightened him. What was the	world coming to! Suddenly recollecting the story of
«Sea»	459 :	no good. What I want is	sea air. There's nothing like Yarmouth. Now, when
	628 :	down in Dorsetshire, by the	sea ." James once went down to see for himself
	637 :	and their faces towards the	sea , it appeared that the primeval Forsytes had
	3015 :	some land bird across the	sea . He felt a -- touch on the arm as he came out
«Meadow»	242 :	to a stream and a long wild	meadow . A little boy with oblique dark eyes was
	304 :	knee and gazing at the wild	meadow , all rocks and thorn trees and feld flowers,
	891 :	and came again past the wild	meadow to the orchard. There he struck a match and
	1099 :	At the gate of the wild	meadow he came on the lame man and his cows.
	2304 :	and the orchard, and the	meadow of the gipsy bogle. It would not take long;
«Town»	643 :	there, he came back to	town in a poor way, and went about with a pathetic
	2278 :	to get Irene out of	town . The house would please her she would enjoy
	4928 :	happy hoofs. The whole	town was alive; the boughs, curled upward with their
	6559 :	in it, away from London.	Town did not suit her; her nerves were not strong
	8103 :	could he pay, he went into	town and put them all on Concertina for the Saltown
«Village»	900 :	to his mind. And the	village pub! -- the gossiping matrons he passed on his
	1448 :	clothes always commonised	village folk! Why should she not travel as she was?
«Valley»	23 :	stretched out towards the	valley between the road and the first long high hill
	28 :	with a view into the deep	valley and up to the long moor heights, seemed fitting
	10889 :	and notably one in the Rhone	Valley , with a French girl who was dying of
«Earth»	632 :	track rutted into the pink	earth , leading down to a mill by the beach; a little
	2551 :	holding revel between	earth and heaven. Soames looked. In spite of
	2686 :	and he wondered what on	earth she had been thinking about all the time. It
	4380 :	A few words, a sprinkle of	earth , the thrusting of the coffin home, and Aunt
	4551 :	spring rain, and the	earth smelt of sap and wild grasses. The warm, soft
4559 :	he knows not what. The	earth gave forth a fainting warmth, stealing up	
«Rocks»	304 :	at the wild meadow, all	rocks and thorn trees and feld flowers, with a grove
	709 :	There are bogies in the	rocks ; they are the men who lived long ago."
	884 :	looking masses of the	rocks . And the voice of Nature said: "This is a new
	1188 :	mounted to its crown of	rocks . The ground there was covered with a mist of
	2157 :	of the buttercups, the	rocks of the old "wild men"; the calling of the
	2174 :	out in the woods, among the	rocks , with everything around wild and fitting --
«Stone»	3970 :	should be built entirely of	stone , but, as I thought you wouldn't stand that,
	5346 :	to which he descended by	stone steps, Bosinney going first with a light.
	5852 :	and mortar, of wood and	stone , built by the suspected man himself, he would
	6795 :	the tryst. From the	stone terrace above the bear-pit his son and his two
	9805 :	"I believe you are made of	stone ," he said, clenching his fingers so hard that
	10713 :	names in Art, like Crum	Stone or Bleeder, are making them by avoiding the

«Mountains»	10882 :	his grand-daughter to the	mountains ; and on that visit (the last they ever paid)
	29477 :	and swimming grey-brown	mountains of a fascinating land. It was already hot,
	29536 :	They said that in those	mountains to the west, which rose sheer from the
«City»	967 :	Forsyte and Treffry in the	City had clung an air of enterprise and mystery, of
	1034 :	lot, many of them in the	City – stockbrokers, solicitors, auctioneers --
	2224 :	on his way back from the	City , generally after dark, and would enter this room
	2233 :	on his way into the	City . He rarely showed them to anyone; Irene,
	2362 :	on his return from the	City , he called at Bosinney's office. He found the
	2604 :	generation in this great	city of London, who no longer believe in red velvet
	3326 :	to take him into the	City . June had wanted him to go away; she would not
	4325 :	singular sight in the great	city of London, with its overwhelming diversity of
«Animal»	1375 :	his opera hat behind the	animal . "She's got fleas," he said, following her
	3666 :	extremely useful little	animal which is made into Turkish delight, in other
	8094 :	Indeed, that celebrated	animal , owned as he was by a pillar of the turf, who
	8579 :	Jolyon, "is not an uncommon	animal . There are hundreds among the members of this
	8611 :	of a Forsyte: This little	animal , disturbed by the ridicule of his own sort, is
«Flower»	284 :	the warmth and perfume of a	flower . The engaged couple thus scrutinized were
	2608 :	to open outwards, hanging	flower boxes filled with fuchsias, and at the back (a
	3418 :	walked round the three small	flower – beds, to show his extreme contempt for things
	4658 :	stood there drinking in the	flower -scented wind. And once more he felt baffled in
	5506 :	Irene, like that from a	flower with half-closed petals and a passionate heart,

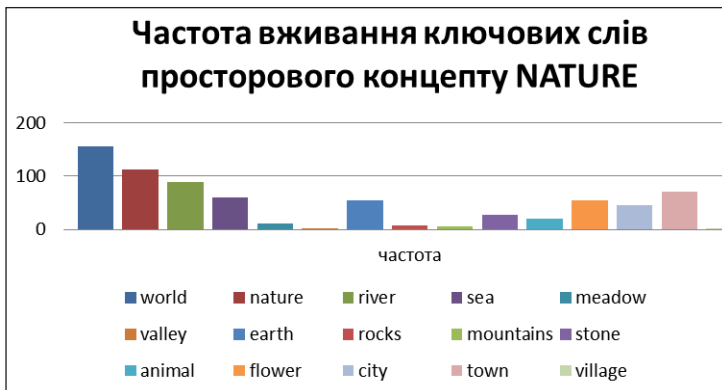

Рис. 3. Кількісний аналіз ключових слів корпусу творів Дж. Голсуорсі

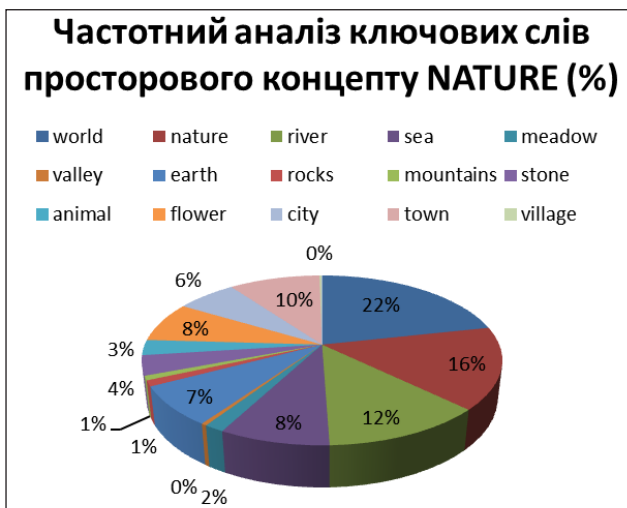

Рис. 4. Частотний аналіз ключових слів корпусу творів Дж. Голсуорсі

За результатами аналізу всіх ключових слів корпусу творів Дж. Голсуорсі (див. таблицю 2), визначаємо їхню сполучуваність з іншими частинами мови, наприклад:

– прикметник: **animal** – little, celebrated, useful little; **flower** – wild, small, hot-house, pink; **earth** – pink, dark, very, nature – decisive, simple; **mountains** – grey-brown; **world** – vanishing, chilly, queer, artistic тощо.

– прийменник: between, behind, from, in, on, into, for та інші.

– дієслово: be made of **stone**, descended by **stone**, hold revel between **earth** and heaven, have to face the **world**, to leave this **world**, to be dead to the **world**, stretched out towards the **valley**, came again past the wild **meadow**, charged with a scent of **meadow-sweet** тощо.

На основі отриманих даних, проведено кількісно-частотний аналіз ключових слів просторового концепту NATURE для творів Дж. Голсуорсі (див. рис. 3, рис. 4).

Конкорданси можуть бути представлені і в інших формах, зручних для користувачів і відповідати конкретним завданням. При необхідності на екрані може бути відображена додаткова інформація (про джерело прикладу – найменування, тип, варіант англійської мови). З огляду на багатofункціональність корпусних і конкордансних програм, можливе поєднання статистичної інформації та висновків щодо семантики мовних одиниць-номінаторів концепту.

Висновки. Таким чином, конкорданси можна розглядати в якості дієвого інструменту концептуальних досліджень в межах художніх текстів. Частотність вживання відповідних лек-

сичних одиниць, специфіка їхньої дистрибуції та сполучуваності надають досліднику ключ до відповідних висновків щодо специфіки авторської репрезентації світу у просторі художнього тексту, відповідних стилістичних преференцій у творенні художнього образу. Допомогають охопити максимальну кількість мікроконтекстів та зробити припущення про структуру номінативного та образно-асоціативного рівня структури концептів.

Безумовно, статистичні дані, отримані з текстових конкордансів, проявляють лише окремі аспекти художньої картини автора та художнього напрямку і повинні доповнюватися контекстуальним аналізом, стилістичним аналізом, передбачати можливість і необхідність виходу за межі вербальної реальності у світ позамовних зв'язків тексту, врахування соціокультурних чинників творення тексту, проведення дискурс-аналізу, нарративного аналізу тощо.

Список літератури:

1. Бехта Іван. Концептуалізація, категоризація й інтерпретація художнього текстового простору: знову про підходи до дослідження когнітивної семантики / Людина. Комп'ютер. Комунікація : Збірник наукових праць / за ред. проф. О.П. Левченко. Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 5–10.
2. Белехова Л.І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект : монографія. Херсон : Айлант, 2002. 368 с.
3. Болотнова Н.С. Когнитивное направление в лингвистическом исследовании художественного текста / Поэтическая картина мира: слово и концепт в лирике серебряного века : матер. VII Всеросс. науч.-практ. семинара. Томск : Изд-во Томского гос. пед. ун-та, 2004. С. 7–19.
4. Бук С., Ровенчак А. Онлайн-конкорданс роману Івана Франка «Перехресні стежки» / Іван Франко: дух, наука, думка, воля: Матеріали Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.). Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010. Т. 2. С. 203–211.
5. Воробьева О.П. Концептология в украине: обзор проблематики. Лингвоконцептология: перспективные направления : монография / авт. кол.: А.Э. Левицкий, С.И. Потапенко, О.П. Воробьева и др.; под. ред. А.Э. Левицкого, С.И. Потапенко, И.В. Недаиновой. Луганск : Изд-во ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. С. 5–21.
6. Кагановська О.М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя). Київ : Вид. центр КНЛУ, 2002. 292 с.
7. Краснобаева-Чорна Ж. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту життя в українській фраземіці). *Українська мова*. 2009. № 1. С. 41–52.
8. Маслова В.А. Поэт и культура: Концептосфера Марины Цветаевой : учеб. пособ. Москва : Флинта, 2004. С. 14.
9. Миллер Л.В. Лингвокогнитивные механизмы формирования художественной картины мира (на материале русской литературы) : дисс. ... д-ра филол. наук. СПб., 2004. С. 15.
10. Неретина С.С. Тропы и концепты. URL: <http://www.philosophy.ru/iph-r-as/library/neretina.html>
11. Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу у поезії Шекспіра. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2008. С. 17.
12. Ніконова В.Г. Художній концепт: процедури реконструкції та моделювання (на матеріалі трагедій В. Шекспіра). *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія*. 2011. Т. 14. № 2. С. 113–122.
13. Новиков И.А. Смысл как особый способ членения мира в сознании. *Языковое сознание и образ мира* : Сб. ст. Москва : МГУ, 2000. С. 33–38.
14. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика. Москва, 2007. С. 69–71.
15. Nataliia Romanushyn, Valentina Goltvian Peculiarities of literary concepts verbalization Людина. Комп'ютер. Комунікація: Збірник наукових праць / за ред. проф. О.П. Левченко. Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 128–136.
16. Nataliia Romanushyn. Application of computer technologies in conceptual analysis. *Матеріали XIII-ої Міжнародної науково-технічної конференції «Комп'ютерні науки та інформаційні технології (CSIT – 2018)»*. Том 2. Львів : Видавництво «Вежа і Ко», 2018. С. 55–59.
17. Meyer, C.F. (2004). *English corpus linguistics: An introduction*. Cambridge University Press.
18. O'Keeffe, A., McCarthy, M., and Carter, R. (2007). *From corpus to classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
19. Stevens, V. Concordancing with Language Learners: Why? When? What? / *CALL Journal*, 1995. Vol. 6, p. 2–10.
20. The Victorian literary studies archive. Hyper-Concordance. URL: <http://victorian-studies.net/index.html>
21. Tribble, C., Jones, G. Concordances in the Classroom. A Resource Book for Teachers. Longman, 1990.
22. Using corpora and concordancers for independence / *CALL Review*. The Journal of the Computer SIG. July 1999. Issue 1/99, p. 19–21.

References:

1. Bexta, I. (2019). Konceptualizaciya, kategorizaciya j interpretaciya xudozhnogo tekstoprostoru: znovu pro pidxod' do doslidzhennya kognityvnoyi semantyky [Conceptualizing, categorizing, and interpreting artistic text space: again on approaches to the study of cognitive semantics]. *Lyudyna. Kompyuter. Komunikaciya: Zbirnyk naukovykh pracz* / O.P. Levchenko (ed.). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoyi politexniki, pp. 5–10. (in Ukrainian)
2. Bieliekhova, L.I. (2002). Slovesnyj poetychnyj obraz v istoryko-typologichnij perspektivi: lingvokognityvnyj aspekt [Verbal poetic image from the historical typological perspective: A cognitive aspect (A study of American poetry)]. *Kherson: Ailant*, p. 368. (in Ukrainian)
3. Bolotnova, N.S. (2004). *Kognitivnoe napravlenie v lingvisticheskom issledovanii hudozhestvennogo teksta. Poeticheskaya kartina mira: slovo i concept v lirike serebryanogo veka [Cognitive direction in the linguistic study of literary text / Poetic picture of the world: word and concept in the lyrics of the silver age]*. VII Vserossiskii nauchno-practicheskii seminar / N.S. Bolotnova (ed.). Tomsk : TomGPU, pp. 7–19. (in Russian)
4. Buk, S., & Rovenchak, A. (2010). Online-konkordans romanu Ivana Franka "Perekhresni stezhky" [Online-concordance of Ivan Franko's novel Perekhresni stezhky (The Cross-Paths)]. *Ivan Franko: dukh, nauka, dumka, volia : Materialy Mizhnarodnoho naukovoho konhresu, prysviachenoho 150-richchuu vid dnia narodzhennia Ivana Franka (Lviv, 27 veresnia – 1 zhovtnia 2006 r.)*. Lviv: Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka, vol. 2, pp. 203–211. (in Ukrainian)

5. Vorobyova, O.P. (2013). Contseptologiya v Ukraine : obzor problematiki [Conceptology in Ukraine : the Review of Topicality]. *Lingvokontseptologiya : perspektivnyye napravleniya* [Lingual Conceptology : Perspective Directions] / A.E. Levitskiy i dr. (ed.). Lugansk : Izd-vo LNU im. T. Shevchenko, pp 10–38. (in Russian)
6. Kaganovska, O.M. (2002). Tekstovi kontsepty khudozhnoi prozy (na materiali frantsuzkoi romanistyky seredyny XX storichchia) [*Textual concepts of Literary Prose: Cognitive and Communicative Dynamics*]. Kyiv: Vyd. tsentr KNLU, p. 292. (in Ukrainian)
7. Krasnobaieva-Chorna, Zh. (2009). Kontseptualnyi analiz yak metod kontseptyvistyky (na materiali kontseptu zhyttia v ukrainskii frazemitsi) [The conceptual analysis as the method of conceptive science (on material of the concept LIFE in the Ukrainian phraseology)]. *Ukrainska mova*, no. 1, pp. 41–52. (in Ukrainian)
8. Maslova, V.A. (2008). Vvedenie v kognivnyyu lingvistiku: uchebnoe posobie [Introduction to Cognitive Linguistics: Textbook]. Moscow: Flinta, Nauka, p. 14. (in Russian)
9. Miller, L.V. (2004). Lingvokognitivnye mehanizmy formirovaniya hudozhestvennoj kartiny mira (na materiale russkoj literatury) [Linguistic and cognitive mechanisms of the formation of an artistic world picture (Case study of Russian literature)] (unpublished PhD Thesis), Saint-Petersburg : Saint-Petersburg State University, p. 15. (in Russian)
10. Neretina, S.S. (1999). Tropy i kontsepty [Trails and concepts]. Moscow : IPhRAS, URL: <http://www.philosophy.ru/iphr-as/library/neretina.html> (in Russian)
11. Nikonova, V.H. (2008). Trahediina kartyna svitu u poetytsi Shekspira [The world picture in Shakespeare's tragedies]. Dnipropetrovsk: Vyd-vo DUEP, p. 17. (in Ukrainian)
12. Nikonova, V.H. (2011). Khudozhnii kontsept : protsedury rekonstruktsii ta modeliuvannia (na materiali trahedii V. Shekspira) [Literary concept: the reconstruction and modelling procedures of the literary concepts in Shakespeare's tragedies]. *Visnyk KNLU, Filolohiia*, vol. 14, no 2, pp. 113–122. (in Ukrainian)
13. Novikov, I.A. (2000). Smysl kak osobyi sposob chleneniya myra v soznanyy [Sense as a special way of dividing the world into consciousness]. *Yazykovoie soznanye y obraz myra: Sb. st.* Moskva : MHU, pp. 33–38. (in Russian)
14. Popova, Z.D., & Sternin, I.A. (2007). Kohnytnaya lynhvystyka. Moskva : Yzdatel'stvo AST, Vostok-Zapad, pp. 69–71.
15. Meyer, C.F. (2004). *English corpus linguistics: An introduction*. Cambridge University Press.
16. O'Keefe, A., McCarthy, M., & Carter, R. (2007). *From corpus to classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
17. Romanyshyn N. (2018). Application of computer technologies in conceptual analysis. *Materialy XIII-oi Mizhnarodnoi naukovo-tekhnichnoi konferentsii «Kompiuterni nauky ta informatsiini tekhnolohii (CSIT – 2018)*. Lviv: Vydavnytstvo «Vezha i Ko», vol. 2, pp. 55–59.
18. Romanyshyn, N., & Goltvian, V. (2019). Peculiarities of literary concepts verbalization. *Liudyna. Kompiuter. Komunikatsiia: Zbirnyk naukovykh prats* / O.P. Levchenko (ed.). Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, pp. 128–136.
19. Stevens, V. (1995). Concordancing with Language Learners: Why? When? What? *CALL Journal*, vol. 6, pp. 2–10.
20. The Victorian literary studies archive. Hyper-Concordance. URL: <http://victorian-studies.net/index.html>
21. Tribble, C., & Jones, G. (1990). Concordances in the Classroom. *A Resource Book for Teachers*. Longman.
22. Using corpora and concordancers for independence (1999). *CALL Review. The Journal of the Computer SIG*. Issue 1/99, pp. 19–21.